

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

20. številka.

Maribor, 19. maja 1927.

61. letnik.

10 letnica majniške deklaracije.

Pred desetimi leti, v času vojnih grozot in stisk, je slovenski narod na klic našega voditelja dr. Korošca dvignil svojo glavo in se z zaupanjem ozrl v bodočnost. Majniška deklaracija je bila, ki je to upanje prinesla našemu narodu. Majniška deklaracija je bila, ki je vsakega Slovence, bodisi v mestu ali na deželi, napolnila z onim velikim hrepenenjem po svobodi in ustanovitvi lastne države, ki je končno vodila naš narod v našo sedanjo kraljevino SHS. In tako je prvokrat v zgodovini ime Slovencev v naslovu samostojne države šlo preko celega sveta.

Zdaj je 10 let od tega, kar je dvignil slovenski narod z majniško deklaracijo svojo zahtevo po svobodnem življenju na lastni zemlji. Moramo reči, da je en del te deklaracije že uresničen, dva pa še nista. Del, ki je uresničen, je ta, da je naš jezik danes naš uradni jezik, da smo Slovenci sestavni del velike jugoslovanske države. Nič več ni treba Slovencev klanjati se pred oholim nemštvom in konec je madjarskega gospodstva nad slovenskim Prekmurjem.

Nikakor pa še ni dosežen drugi del deklaracije, da bi namreč že v tej državi bilo pravo bratstvo in bratska enakopravnost med Slovenci, Hrvati in Srbi, brez ozira na narodnost in vero. Živijo namreč med nami ljudje, ki si politično pomagajo le na ta način, da hujskajo vse tri bratske narode med seboj, da hujskajo posebno še zoper katoliške Slovence. Temu nebratstvu mora biti prej ali slej konec in se mora take ljudi odstraniti iz javnega življenja.

Najbolj žalostno pa je, da ob 10 letnici majniške deklaracije ne morejo vsi Slovenci, ki so jo tedaj podpisovali, praznovati ta jubilej. Nad pol milijona jih je v Italiji, na 100.000 jih je še na Koroškem pod Avstrijo. Ti trpijo brez vsakega pravnega varstva, izpostavljeni preganjanju in izkoriščanju. Državna meja nas nasilno loči, a kri, slovenska kri in duša nam je in ostane ena! Zato naj velja praznovanje 10 letnice majniške deklaracije pred vsem za to, da znova vzbudimo nekdanjo narodno zavednost, ki naj čimprej pripelje tudi te Slovence v krog naše svobodne države.

Vsa naša društva naj proslave v dnevih 28., 29. in 30. maja to 10 letnico s predavanji, ali z drugačnimi primernimi prireditvami. Vsa društva pa naj zberejo tudi podatke, kako se je v njihovem domačem kraju pred 10 leti podpisovala majniška deklaracija in naj vse to ohranijo kot spomin na veliko narodno delo. Proslava pa naj nas vse vodi k temu, da bomo požrtvovalno kot nekoč delovali za blagor naroda in čuvali njegove življenjske pravice ter njegove svetinje, slovenski jezik in katoliško vero. —

Širite Slov. Gospodarja!

Januš Golec: Kajbičeva torba.

(Zagorska.)

Usnjata torba je zvesta potna spremljevalka Slovencev s Ptujkega polja. Ljekarji niže Ptuj romajo na Sv. gore nad St. Petrom s torbami preko ram, v katerih nosijo seboj popotnico v mesu in kruhu. Krčmarji na Svetih gorah so se jezili nekdanj na slovenske torbarje, ker so si naročali po opravljeni pobožnosti v krčmi za 4 krajcarje tople goveje juhe ter 10 žlic, ostalo kosilo so prinesli seboj moški v torbah. V povojnih letih je po Slovenskem Štajerskem torba malodane izpodrinjena, pač pa je še vedno v polni navadi po celnem hrvatskem Zagorju.

O odraslem Zagorcu smelo trdim, da mu je torba nekaj svetega in hrani v njej vse, kar rabi za na pot. Te zagorske torbe so usnjate, velike, srednje ter majhne in jih nosijo Hrvati preko rame. Pokrivalo torbe ter ruča sta navadno okrašena s kakimi vtisi v usnje ali vsaj z medenimi rinčicami ter ploščami. V torbo devlje Zagorec: nož, pipo, mehur s tobakom, denar in popotnico v jedi ter pižama. Te torbe so navadno družinske svetinje, ki se podedujejo od očeta na sina, da, celo od roda do roda. In potno torbo dobi Zagorec, ko je stopil v fantovsko dobo, začne hoditi na sejme ter božja pota.

Moj rojstni dom stoji bolj na samoti. Od ene strani hiše se razprostira precej širok ter dolg gozd. Najljubša zabava ob gimnazijskih počitnicah mi je bila, če sem iskal ob zgodnjih jutranjih urah gobe po gozdu. Na takem izletu za gobami me je presenetil nekega jutra pogled na stvar v človeški podobi, ki mi je še danes v živem spominu. Ko sem se zravnil iz k tlom sključenega pripogiba, je stal malo pred menoj neznansko velik ded s črnimi očali, grbastega hrba in z ogromno košaro v roki. Strah iznenadenja mi je zaprl sapo, da niti krikniti nisem mogel, ampak sem se sesedel v prepričanju, da bo po meni. Grozni neznanec je uvidel mojo osuplost, krenil na stran ter izginil za vejčjem v grmovju. Kako sem se vrnil tedaj na dom, ne vem, a to je gotovo, da sem tekkel iz strahu pred človeško pošastjo v taki brzini, da sem iztrosil na pobegu iz jerbasa vse nabrane gobe.

Pred domačo hišo sem se upal ozreti v toliko, če morada ne gre črni očalar za meno. O srečanju sem povedal stari materi, ki so se smejali študentovski plašljivosti in rekli, da je oni velikani Lipnik iz Sedlarjevega, ki je presedel v kaznilnici v Gradiški celih 22 let in 18 dni.

Slovenskemu narodu so name-ravali utisniti pečat morilca.

Zgodovina in potek krvavega dogodka 27. januarja 1919 v Mariboru.

Januarja 1919 še ni bila končnoveljavno odločena usoda Maribora. Ravno na 27. januarja omenjenega leta se je mudila v Mariboru ameriška komisija. To priliko so hoteli Nemci ter nemškutarji izrabiti, da bi potem nemirov dosegli zasedbo Maribora od strani italijanskih čet in bi se priklopilo mesto Avstriji.

Dne 27. januarja se je zbralo celotno mariborsko nemštvo, pripeljali so se Nemci ter nemškutarji tudi od drugod. Nemški učitelji so vzeli celo šolsko deco iz šol in jo vodili v obhodu proti palači glavarstva, kjer se je mudila ameriška komisija. Nemcev je že bilo pred glavarstvom nekaj tisoč in so odposlali posebno odposlanstvo k vodji ameriške komisije, nekemu polkovniku, ki pa odposlanece ni maral sprejeti. Ker niso dosegli pri ameriški komisiji željenega uspeha, so krenile množice s šolsko mladino vred ob zvokih godbe na Glavni trg. Na Glavnem trgu so se hotele nahujskane množice polastiti rotovž, ki je bil že v slovenskih rokah, in omogočiti Italijanom zasedbo Maribora. Rotovž je stražilo le par slovenskih policistov in v Gosposki ulici so nemški razgrajali že bili do nezvesti pobili takratnega šefa policije dr. Senekoviča.

Ves Glavni trg je bil natrpano poln samih nahujskanih Nemcev ter razljutene nemškutarije, katero je še podžigala y besnosti godba in klici hujskačev: Polastite se magistrata in pobijte slovenske stražnike!

Ko so že množice pritiskale ob bajonete ustavljačih se stražnikov, je prihitela tem na pomoč v odločilnem trenutku patrulja kakih 8 slovenskih fantov vojakov, ki so se postavili z nasajenimi bajoneti pred vhod magistrata.

Prihod slovenskih vojakov je demonstrante še bolj raztogotil, eden je celo ustrelil proti straži ter vojaštvu in se je krogelja odbila ob bajonetu stražnika. Drugi so zmerjali vojaške, jim skušali izpuliti puške in v teh trenutkih je zavrela slovenska kri. Vojaki so oddali eno salvo strelcev v zrak, ker to ni pomagalo, drugo v množico. Zavalilo se je po tleh nekaj mrtvih ter ranjenih, a Glavni trg se je izpraznil iz strahu in nekaj minut. Od tedaj niso poskusili nikdar več Nemci nasilnim potom potisniti Maribor k Avstriji.

Po krvavih dogodkih.

Ko so zbežale nasilne tolpe in bili odpeljani z Glavnega trga mrtvi in ranjeni, je preiskal krvavi dogodek tedanji komandant mesta g. podpolkovnik Cvirnu, policija in magistratni komisar. Napravili so se uradni zapisniki in se je ugotovilo, da je streljalo vojaštvo izpred magistrata in je padlo več krogelj tudi v zid bogoslovnice, ki je ravno nasproti magistratu. Celo voditelji tedanjih Nemcev so izja-

Po odsluženi vojaščini mu ni bilo za pošteno delo, ukvarjal se je z mešetarijo ter tihotapstvom. Ker mu tudi ti dve obrti nista nasili zaželenega bogastva, je postal cerkveni ropar ter tolovaj. V Kozjem je vlomil po noči v tabernakelj ter ga oropal monštrance v prepričanju, da je zlata. Ko jo je drugo jutro spoznal za medenasto, jo je skril iz strahu pred roko pravice pod listje v gozdu. Od kozjanskega cerkvenega ropa naprej sta mu postala tatvina ter vlom vsakdanje opravilo.

V letih tolovajstev goljata Lipnika je veljala po Ob-sotelski dolini in Zagorju Kajbičeva hiša v Plaviču za najpremožnejšo. Gospodar na Kajbičevini Jurica je bil res imovit posestnik ter živinorejec, ki je živel v polni zakonski sreči s svoj oženo Veroniko in tremi sinovi. Premožen je bil že ko je prevzel posesti, ker je bil edinec in mu ni bilo treba deliti dedščine z brati. Povrh se je govorilo javno, da mu je zapustil oče kar celo torbo suhega zlata, katerega je nalagal Jurica v uspešno ter srečno trgovino z živino.

V najboljših moških letih so našli Kajbičevega Jurico ob robu Deseniškega gozda ubitega drugi dan za tem, ko je prodal par volov na sejmu v Pregradi. Poleg mrtvega trupla je bila položena nedotaknjena Jurčina stara torba in kamen v ruti, s katerim je bil izvršen zločin z enim samim udarcem. Truplo je našel stari Buršič, ki je odnesel tudi torbo ubitega ženi Veroniki. Ni pregledal vsebine torbe, a težka je bila in nekaj je rožljalo po njej kakor čisto ter suho zlato.

Ubijalka v osebi Lipnika so izsledili kmalu in mu prisodili prvotno 15 let. Ker je ubil celo kot kaznjencev v trenutni razburjenosti sotovarša, je presedel v celem 22 let in 18 dni ter živel še za tem v moji domovini gotovo petnajst let.

Gospodarja Kajbiča so pokopali in Veronika je ostala sama s tremi res vzglednimi ter delavnimi sinovi. Kajbičevina se je po Jurčini smrti dvigala, premoženje je raslo in vso srečo so pripisovali Zagorci oni torbi, ki je bila tako težka, da je celo ubijalec Lipnik ni utegnil hitro odnesti in skriti. Nikdo sicer ni pregledal zaklada torbe, vse je znalo, da je bila polna suhega zlata in razven tega še vsipava Veronika vsako leto po par pesti cekinov v to torbo, ki je že natrpano polna. Govorice o bogastvu Kajbičeve torbe so bile že tako razširjene in so se tako uzele med narod, da je prišla torba v pregovor. Ako je hotel kdo označiti v Ob-sotelski dolini in po Zagorju koga za posebno premožnega, je dostavil pregovor: Bogat si kot Kajbičeva torba!

vili koj po dogodku g. podpolkovniku Cvirnu, da je streljalo vojaštvo in nikdo drugi!

Nemci ter nemškutarji so mojstri v zavijanju dejstev v njihov prid in radi tega se je začelo koj za tem govoriti po Mariboru, da so streljali na nemške množice bogoslovci iz revolverjev ter pušk. O tem se tedaj ni samo govorilo, ampak pisalo najgorostasnejše izmišljotine po graških in sploh po nemških časopisih. Ko je zaznalo ravnateljstvo bogoslovnice za to peklensko zlobno laž, se je obrnilo do policije, naj napravi v semenišču hišno preiskavo. Policija je to tudi storila in seve ni našla prav nobenega orožja in je bilo tudi streljanje brez orožja popolnoma izključeno.

Ker so nekatere jezične babure le še trosile to izmišljotino ter laž po mestu, jih je policija par prijela ter tirala pred sodišče, kjer so bile tudi obsojene in so pre-klicale, kar so poprej trdile. Govorice o streljih z bogoslovja so polagoma potihnile, avstrijsko časopisje se je v očigled izgubi Maribora pomirilo in vsak pameten Slovenec in Nemec v Mariboru je znal, da je seglo po orožju 27. januarja 1919 vojaštvo in to v skrajni sili, ker sicer bi ga bile linčale nahujskane ter razjarjene tolpe.

Po osmih letih na novo pogreta laž.

Celih osem let že nikdo ni več govoril o onem krvavem dogodku na mariborskem Glavnem trgu, niti o izmišljotini, da bi bili padli usodepolni strelji iz bogoslovja. Letos pred volitvami v oblasne skupščine pa je pogrelo omenjeno laž glasilo mariborskih socialnih demokratov »Volksstimme« in objavilo 13. januarja 1927 to le: »Nemški volilci, ali ste že pozabili, kako so na vas streljali 27. januarja 1919 farji iz zasede in so zahtevali ti strelji več smrtnih ter ranjenih žrtev.«

Te najpodlejšje obdolžitve tudi mariborska duhovščina ni mogla požreti, že radi javnosti ne in je tožilo 27 mariborskih duhovnikov odgovorne urednika od »Volksstimme« Viktorja Eržena radi klevete. Eržen zopet pogrete laži ni prekal in tako je prišlo zadnji četrtek do sodne obravnave na mariborskem okrožnem sodišču.

V sodni dvorani.

Za sodnijsko razčiščenje krvavih dogodkov dne 27. januarja 1919 je vladalo po Mariboru veliko zanimanje. Posebno socialistični voditelji so naglani v razpravno dvorano vse polno svojih pristašev obeh spolov, ker je gotovo toženi Eržen upal, da bo opokšen in bo po iz Nemške Avstrije poklicanih pričah dokazal, da so streljali na Nemce že omenjenega dne — farji!

Po zagovornika se je zatekel toženi v vrste samostojnih demokratov in ga je res tudi dobil v osebi »Jutrovega« poročevalca g. dr. Reismana. Pribijemo, da je dr. Reisman eden od glavnih stebrov Samostojno demokratske stranke, nastopa ob vsaki priliki javno za Žerjavovo politiko, piše za Žerjavovo glasilo Jutro in je seve eden od največjih narodnjakov. In ta dr. Reisman je torej prevzel nalogo, da bi

Večkrat je bilo celo vlomljeno pri Kajbičevih in to vsikdar v izbo gospodinje Veronike, ker so domnevali vlomilci tamkaj skrivališče one z zlatom naphane torbe, za katero bi lahko kupil celo Zagorje od Rogatca do Marije Bistrice.

Veronika je dobro znala za govorjenje o nepreglednem bogastvu te torbe, a je ohranila skrivnost zase in ni črhnila o vsebini torbe niti napram lastnim sinom besedice.

Mladi Kajbiči so ostali v fantovski dobi doma pri hiši ter pomagali vzgledni materi in gospodnji pri delu ter trgovanju z živino. Dva sta se s časom oženila proč od doma, vsak na imovito posestvo, ker so starši najbogatejših Zagork s sigurnostjo računali na delež zlatega zaklada iz one bajne torbe.

Doma pri materi je ostal le mlajši Ivica in sklenil, da se bo poročil še le po materini smrti.

Ljudske pripovedke so se ustvarjale o milijonskem bogastvu Kajbičeve torbe in vse je že čakalo v žgeči radovednosti, kedaj neki si bo že ohladila za vedno pete stara Veronika in izročila tajinstveno torbo sinom v dedščino.

Bližala se je tudi izdelani ter iztrpljeni Kajbičevi Veroniki majka smrt, ki razvozlja večkrat največje skrivnosti ter tajnosti. Veronika je uvidela, da drči njena dela polna življenjska pot proti koncu in je poklicala k sebi domačega plebanuša ter Istiničevega ujca Nikolo.

Po opravljenem previdenju se je raznesla vest, da sta odnesla ujec Nikola ter plebanuš Kajbičovo torbo v župnišče. Nesti sta jo morala oba in to ne preko ram; ampak na močnih hrastovih nosalih, ki so se kar šibila pod težo suhega ter čistega zlata. Vse je bilo uverjeno: Kajbička bo šla za Jurico; pop in Istiničev stari Nikola bosta delila zlato tako, da bo prav za njiju in vse tri dediče. Nevolja radovednežev je tičala že v tem, ker Veronika tudi po prenosu zlata ni hotela umreti in minulo je celo par mesecev, predno je oznanil katerinski veliki farni zvon: Kajbičeve Veronike ni več med živimi Zagorkami. Narod bo zaznal iz odprte čarobne torbe, koliko zlatov je vredno hrvatsko Zagorje od Rogatca do Marije Bistrice.

Pogreba, kakoršnega je imela Kajbička, ni videla prej niti pozneje ne le samo katarinška župnija, ampak sploh celo Zagorje ne. Množice blagopokojne niso spremljale na zadnji poti iz krščanske dolžnosti in hvalečnosti — gnala je narod k sprevedu radovednost, kaj bo povedal pleban o Kajbičevi torbi, kar se mora zgoditi in če že ne v cerkvi, vsaj pri odprtem grobu.

pred sodiščem pritisnil slovenski duhovščini in po tej celiemu slovenskemu narodu pečat morilca. Še enkrat povdarjamo, da zagovornišva Erženove izmišljotine ni prevzel kak nemški ali socialdemokratski advokat — ne, ampak g. prvak dr. Žerjavove stranke dr. Avgustin Reisman.

Priča za dokaz omenjene neresnice dr. Reisman in Eržen nista iskala predvsem v Mariboru, ampak pri onih Nemcih in nemškutarjih, ki so morali ob prevratu pobegniti iz Maribora v Avstrijo in živijo sedaj v Gradcu, Leobnu in Brucku. In še med temi pričami so bile po večini ženske.

Zastopnika duhovščine gg. dr. Veble in dr. Novak sta povabila kot priče: g. podpolkovnika Cvirna, stražnike, ki so bili tedaj navzoči pri streljanju in ki so napravili hišno preiskavo v bogoslovju in bogoslovce, ki so tedaj bili očividci krvavega dogodka na Glavnem trgu. Izpovedi prič zasebnih tožiteljev so dokazale, da so streljali 27. januarja 1919 v nemške demonstrantne vojak izpred rotovža. Krogle iz vojaških pušk so prifrčale v zid bogoslovnice, se tamkaj odbijale in rušile omet. Ena od krogelj je celo prebila šipo na bogoslovnici in so jo našli med knjigami v knjižnici. Med streljanjem so bila okna na bogoslovnem semenišču zaprta in nobeden od stražnikov, ki so imeli nalog, paziti na okna, ni videl kacega okna odprtega in nikogar, ki bi bil gledal pri oknu. Bogoslovci pa tudi niso mogli streljati radi tega ne, ker niso imeli nobenega orožja. Med pričami, ki so potrdile beleženo, je bilo tudi več poštenih Nemcev.

Priče Eržena in dr. Reismana, ki so prišle v slovensko sodno dvorano iz Nemške Avstrije, so vse trdile: ena je videla pri oknu dva bogoslovca, ki sta streljala iz revolverjev ter se smejala; druga samo roko, ki je držala samokres, tretja bogoslovca, ki je izstrelil v množice kar celi magacin patronov itd.

Po končanem zaslišanju prič sta govorila kratko ter stvarno zastopnika duhovščine gg. dr. Veble in Novak in za tema pa na dolgo dr. Reisman, in sicer tako, da bi moralo biti sram njegovih besed vsacega Slovenca. V svojem govoru je skušal dr. Reisman slovenski duhovščini in celiemu slovenskemu narodu utisniti pečat morilca, akoravno je čul iz ust živih prič, kako se je v resnici odigral oni krvavi dogodek 27. januarja 1919. Nad dr. Reismanovimi trditvami se je zgražalo vse, ki čuti slovensko in zna, kako bi bilo z Mariborom, ako bi se bili polastili 27. januarja 1919 rotovža Nemci!

Obsodba.

Po kratkem posvetovanju je razglasil predsednik sodnega dvora razsodbo, po kateri se obsodi urednik Eržen na 3 mesece zapora, 2 tisoč dinarjev denarne kazni, mora plačati vsakemu zasebnemu tožitelju 100 Din odškodnine, poravnati vse sodne ter odvokatske stroške ter objaviti obsodbo na prvi strani socialdemokratskega glasila »Volksstimme«. Obsodba tudi izrecno povdarja, da je verjel sodni dvor le resničnemu pričevanju prič oklevetane duhovščine, ne pa popolnoma nasprotujočim si izpovedbam prič, ki sta jih poklicala iz Nemške Avstrije v slovenski Maribor socialni demokrat Viktor Eržen in sam. demokratski steber dr. Avgustin Reisman!

Nakano g. Eržena in dr. Reismana, da bi nosila slov. duhovščina in po njej slovenski narod pečat morilca, je sodni dvor mariborskega okrožnega sodišča odločno z obsodbo zavrnil!

Krsto so nesli v cerkev, kjer je bila sv. maša zadušnica in nagovor, v katerem ni bilo niti besedice o skrivnosti torbe. Iz cerkve se je začel spreved na pokopališče in takoj za krsto je stopal ujec Nikola Istinič s staro — težko Kajbičovo torbo preko rame. Nikdo ni gledal v prepevajočega plebana, ne v jokajoče sinove, snahe ter vnuke, oči vseh so bile uprte v ujca, ki ni prav nič klonil pod težo torbe, ampak stopal ravno. Šepetalo se je slišno: »Le glejte, torba ni več polna, sta jo že pomolzla vsaj za dobro polovico pop in stari Nikola.«

Po položanju krste v naročje majki zemlji, se je ta nesrečni pleban poslavljaj tako nezno dolgo od rajne, katero je slikal po vsej dolžini ter širini kot vzor: žene, matere in najuglednejše gospodinje. Pri tako ginljivem poslovnem govoru ni zasolilo niti eno oko jokadarnih Zagork, kaj se le mustačastih Zagorcev. Pogrebci so kopali zemljo z nogami kakor konji v nestrpnosti, kedaj pride do razkritja Kajbičeva torba, saj je stal stari ujec Nikola tik plebanuša.

Končno je le pokazal govornik proti torbi. Vratovi zbrani množice so se podaljšali v radovednosti za dober pederj. Pleban je vzel kar z eno roko torbo z ujeve rame, jo potresel v zraku in iz torbe je bilo glasno slišati ne cinkejanje — da rožljanje zlata! Ko so bili uverjeni vsi Zagorci, ki so se udeležili pogreba, da je v torbi zlati zaklad, je pleban privzdignil pokrov in zavpil z mogočnim glasom: »Narod božji, sedaj dobro poglej, kaj da je hranila ter prikrivala javnosti Kajbičeva torba od žalostne smrti gospodarja Jurice do današnjega pogreba nikdar zabne Verone!«

Po tem pozivu se je oddahnil govornik za par nestrpnih trenutkov. Vratovi radovednežev so se še bolj nategnili, oči vseh so se zasabile v torbo ter plebanovo roko, ki je nekaj vlekla izpod pokrova. . . . Lesket čistega zlatnika je pričakoval narod božji v rokah plebanuša, a ta je izvlekel iz torbe en čisto navadni — — — molek (rožnivenec). Pokazal je bingljajoči molek osumljen radovednežem in segel drugič v torbo. V roki se je zasvetil kakor ogrog — — — neznatni poročni — — — zlati prstan. . . . Pleban je stresel torbo — — — zažvenketalo je, da so slišali vsi ter se stresli v veri na pogled čistega zlata. Ta nesrečni pop je nestrpno dolgo brodil z roko po rožljajočem zlatu, predno se je dvignil pokrov na torbi na stečaj in iz nje je privlekel pleban dva težka lanca, kakor ju uporabljajo sejmarji za privzovanje ter sklapanje težkih volov — — —

Sedaj si predstavljajte obraze Zagorcev ter Zagork, ker so posebno te prisegale na čisto ter suho zlato — — —

Prijateljem treznega gibanja.

Romanje na Trsat.

Mi, ki se borimo za treznost našega ljudstva in mnogim priporočamo celo abstinenco, zato še nikakor nismo sovražniki vinogradnikom in jim ne mislimo delati škode. Nasprotno, ker so za prodajo našega vina čedalje slabši časi, bodo imeli vinogradniki še veliko korist, ako se začnejo zanimati za to, kako bi se dalo grozdje drugače porabiti. Isto velja za sadjarje.

Tudi nismo nasprotniki potrebnih gostiln in poštenih gostilničarjev. Ker je pa pri nas gostiln veliko preveč, je to najslabše za gostilničarje same.

Dobrih dvajset let se pri nas že dela zoper pijančevanje in njegove žalostne posledice. Čas bi že bil, da vsak Slovenec pozna in podpira protialkoholno društvo »Sveta vojska« ter bere njegovo glasilo »Prerod«.

Večje prireditve prijatelji treznostnega gibanja že več let nismo imeli. Da se torej snidemo in navdušimo za našo misel, bomo priredili v dneh 23. do 25. julija letos na Trsat protialkoholni shod, združen z romanjem in izletom po Jadranskem morju. Razposlala so se že vabila vsem katoliškim škofijam v Jugoslaviji. Sedem jih je že odgovorilo in imenovalo svoje zastopnike. Mariborsko škofijo bo zastopal gospod Martin Avšič, spiritual na bogoslovju v Mariboru.

Vožnja bo na vseh progah polovična. Iz Maribora bo vozil posebni vlak, ki bo sprejemal potnike na vseh postajah. Zato pa moramo Lavaninci gledati, da nas bo precej.

V soboto, dne 23. julija popoldne pridemo na Trsat; zvečer pridiga in pete lavretanske litanije.

V nedeljo, 24. julija slovesno sv. opravilo, nato na dvorišču frančiškanskega samostana zborovanje z govori o alkoholizmu in o delu za treznost. — Popoldne izlet po morju do Crikvenice za one, ki bodo želeli. Ostali udeleženci imajo lahko po stanovih svoja zborovanja.

V ponedeljek, 25. julija se bo razpravljalo o gospodarski strani alkoholnega vprašanja, kakor: brezalkoholna uporaba sadja in grozdja; kako proizvajati in med ljudi spraviti sadne in grozdne soke; vinska kriza in izvoz vina; vinogradniške in vinarske zadruge in abstinentsko gibanje.

To je načrt, ki se pa še lahko spremeni, ako jih bo mnogo zahtevalo. Priglasil se lahko vsakdo. Storitve to čimprej! Pišite na naslov: »Sv. vojska«, Ljubljana, Poljanski nasip 10. Od tam boste za 50 Din dobili izkaznico, ki Vam daje pravico do polovične vožnje, brezplačnega izleta po morju in do prenočišča. Vožnja od Maribora in nazaj velja krog 160 Din. Za hrano si bo vsak sam poskrbel.

Nudi se lepa prilika z romanjem združiti udeležbo na protialkoholnem kongresu ter napraviti izlet po morju, da se bomo duševno in telesno prenovljeni, navdušeni za trezno življenje vrnili na domove.

Naj bi bilo to zborovanje mejnik na poti za treznost in s tem lepšo bodočnost našega naroda!

Da bomo nasprotnike poznali.

Brez komande.

Na Kranjskem bodo kmalu občinske volitve. In »Kmetijski list« je zapisal, da se mora kmet otrestiti komande, ki jo nad njim izvajajo duhovniki. Ker do zdaj te komande kmetje niso imeli, pač pa so svobodno po pametnem prevdanku volili SLS, zato bodo zavrnil tudi komando »Kmetijskega lista«. To komando je še posebno zaradi tega zavrniti, ker »Kmetijski list« sam pravi, da ne hujska kme-

gledale pa: molek, poročni prstan in vsakdanje volovske verige!

V radovednosti na stečaj odprta usta so se zaprla kar na mah, v sreih razočaranega naroda je vzkripela bliskoma jeza, češ: Pop in stari magarec Nikola Istinič sta nas prevarila!

Trenutno nevarnost položaja je pregledal tudi gospon pleban in začel tolmačiti z gromovitim glasom pomen vsebine Kajbičeve torbe. Slikal je v kot gromu pretresujočih besedah žalostno smrt pokojnega Jurice, ki se ni podal na sejm z običajno kletvico ter sklepom mešetarske goljufije na jeziku in v duši, ampak z molekom pobožne molitve v torbi. Za svojo zvesto ter skrbno ženo ni poznal le svetlorumenega mekovega (vrsta vrbe) korobača, kakor je to sicer običaj pri zagorskih moških zakoncih, ne — imel je v sreč in v torbi kakor prstan lepo okroglo ter brezkončno — zlato ljubezen!

Radi molitve, radi zakonske ljubezni mu je dal Bog srečo pri trgovini z blagom in radi tega ni poganjal po grlu izkupička za vole, še verige s prodane živine je nosil seboj domov v torbi. Molek, poročni prstan in volovski verigi so zaklad Kajbičeve torbe in radi tega ga je pustil štajerski tolovaj poleg trupa ubitega in ga oropal papirnatega denarja iz notranjega žepa na jopici. Juričino zapuščino: molek, prstan in verige je pretvorila še le pokojna Veronika v zaklad dela ter varčnosti in radi tega je danes Kajbičevina v vsakem oziru ponos celiemu Zagorju. Storitve tudi vi vsi po vzgledu pokojnega Jurice ter Veronike in po vaših siromašnih domovih bo začel poganjati, cveteti zaklad — Kajbičeve torbe! Amen!

Gospon pleban je spravil v torbo: molek, prstan ter obe verigi in ujec Nikola Istinič je obesil to zakladno zapuščino že davno rajnega Jurice preko rame novega gospodarja na Kajbičevini — Ivce.

Narod se je razšel tiho s pokopališča. Vse je bilo razočarano, osuplo vsled plebanove razlage toliko let tajinstvene zakladnice v Kajbičevi torbi. Preteklo je nekaj dni, predno so uvideli bolj brihtni Zagorci resničnost plebanovih besed in sklenili uravnati tudi svoje življenje za prihodnost po zlatnikih Kajbičeve torbe.

S pogrebom Kajbičeve Veronike je bila rešena na javnem prostoru kakor je mirodvor uganka z zakladom čarobne torbe; a kljub temu kroži še danes v obsotelskih krajih pregovor: Bogat je kakor Kajbičeva torba!

tov zoper SLS iz verskih razlogov, ampak gre pred vsem tudi pri obč. volitvah — za denar. Pa menda vendar ne bodo zahtevali, da bi tudi »Kmetijski list« se plačeval iz občinskega denarja kot poskušajo ponekod »Domovina«.

Poglavje o »Kmetijski družbi«.

Hrvatska seljačka stranka na Slovenskem — bivši samostojneži — imajo »Kmetijsko družbo« v rokah. Ti ljudje so razdelili člane v dva dela, pa nam Stajercem določili, da volimo posebej in dali manjša mesta, kakor da je naših 20 Din manj vrednih kot so njihovi. Delovanje »Kmetijske družbe« dandanes še tudi ni tako vzorno, da bi ga mogli pohvaliti. Ako bo »Kmetijski list« še nadalje brodil o tej stvari, bomo povedali, kar jim ne bo ugajalo. Poskrbeti bo treba, da se sedanji sistem pri »Kmetijski družbi« izpremeni.

Zakaj Kmetijci ne gredo v »napredno fronto«?

Čisto kratek odgovor na to je, ker na celi črti nazadujejo.

»Za pametno in pošteno občinsko delo«

se ponujajo slovenski demokrati, pa najbrž za to, ker so res vzorni javni gospodarji, kar kaže, recimo tudi Maribor. Nikar naj ti demokrati ne mislijo, da se je že pozabilo, kako so gospodarili v obč. mestni hranilnici, kjer bi se tudi moralo vršiti »pametno in pošteno občinsko delo« in gospodarstvo.

Protiverstva »Domovine« nismo dokazali?

»Domovina« misli, da se bo zakrila za znano objavo preklica, s katerim se je žaljivka, da je »Domovina« — gnojica, res preklicala, ker ni gnojica, ampak jo pošten človek, če se mu jo vsiljuje, tja vrže, ne da bi se brigal za njeno nadaljno usodo. In zdaj piše, da ji nismo dokazali, da je pisala proti veri in Cerkvi. Ali mar nismo ponudili dokaz resnice? Seveda, treba ni bilo tega izvajati, ker so menda tudi gospodje okrog »Domovine« prepričani, da je res tako, kot smo trdili.

»V nobenem katekizmu ne stoji.«

S temi besedami tako kot »Kmetijski list« tudi »Domovina« hoče povedati, da ni zapisano v katekizmu, naj kmetje duhovnika ne poslušajo in naj mu ne verujejo, če jim kaj svetuje. Ali more kdo izmed naših bralcev verjeti, da imajo ti ljudje sploh katekizem pri hiši in da bi sploh vedeli, kaj v katekizmu stoji. Ako bi ga imeli ali bi ga znali na pamet, potem bi vedeli, da lista kot je »Domovina« in tu in tam tudi »Kmetijski list« spadata med tiste, ki jih katekizem prepoveduje.

»Politiko naj vodijo pametni ljudje.«

To je zahteva slov. demokratov. Mi vidimo, kako izgleda v Beogradu, kjer ti pametni ljudje vladajo. Če pride naša stranka na vlado, tedaj napno vse sile, si izmislijo najgrših obrekovanj, samo, da odstranijo vlado v kateri je tudi katoliški duhovnik, ker »politiko naj vodijo pametni ljudje«, ko so Žerjav, Pribečević itd. Narod pa zna ločiti delo teh posvetnjakov od dela politikov SLS in zato bo že tudi zaneprej uredil, da bo politiko slovenskega naroda še nadalje zaupal SLS, v kateri so vsi slovenski duhovniki skoro brez izjeme.

Socialisti-obrekovalci so obsojeni!

Težka kazen je zadela urednika Eržena, socialista, ki je dolžil duhovnike v Mariboru stanujoče, da so 27. januarja 1919 streljali na Nemce. Dobil je tri mesece zapora in veliko denarno kazen, pa v listu bo moral preklicati. — Zoper istega je vložena zdaj nova tožba zaradi bogokletstva, o katerem smo zadnjič obširneje poročali. Pri teh ljudeh ničesar ne doseže mirna beseda, naj vendar opustijo take neosnovane napade. Treba jih je še podučiti kot otroke s palico, te pa z zaporom. Morda se bodo kaj spametovali. —

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Politično zatišje vlada v Beogradu. Vlada se trudi, da bi uredila razprtje v obeh vladnih strankah. Ves teden so tudi samostojni demokratje poskušali doseči vstop v vlado, kar pa se jim ni posrečilo.

Nestalna vlada je sedanja vlada od svojega početka in se drži le zaradi tega, ker »ima vremena« za njo itd., pa ni prilike v skupščini, da bi se jo vrglo, ko nima večine. Zato se vedno razpravlja, kdo bo zasedel še pet praznih ministrskih sedežev.

Politične stranke so seveda tudi podvržene raznim izpremembam glede oseb, ki so eni v stranki prišli do večje veljave, pa potem prestopijo v drugo. Tako se pričakuje velik razkol v Radičevi stranki, kjer nam kaže vso polomijo Radičeve politike padec naročnikov njegovega lista tekom nekaj mesecev od 40.000 na 8000. Poleg tega posamezne krajevne organizacije kar po vrsti odpadajo od Radičeve stranke. In ostali Hrvati pripravljajo skupno fronto zoper Radiča. — »Napredni blok« v Sloveniji, ki ga snujejo samostojni demokratje žerjavovci zoper našo organizacijo, prav nič ne napreduje, pač pa prestopajo razne organizacije SDS v Davidovičovo stranko. —

V DRUGIH DRŽAVAH.

Zborovanje Male antante — Češke, Rumunije in naše države, ki se je vršilo v začetku tega tedna v Jachimovu, je znova utrdilo prijateljske vezi med temi državami, ki bodo složno nastopile zoper italijanske intrige.

Italija se znova upira. Kot odgovor na odločno, če tudi miroljubno stališče naše države je Italija ponovno odločila vsak razgovor za končno rešitev spora med obema državama. Jezi jo gotovo tudi to, da je v Londonu propadla s svojimi predlogi.

Preiskave v ruskem poslaništvu na Angleškem so do gnale, da so Rusi zelo pazljivo zasledovali vse tajne načrte angleške vlade in so bili o tem zelo poučeni. To dejstvo je precej otežilo stališče Rusov pri mednarodni gospodarski konferenci v Ženevi.